

Dönem: 23

Yasama Yılı: 3

TBMM

(S. Sayısı: 328)

**İstanbul Milletvekili Nimet Çubukçu ve 25 Milletvekilinin;
Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanunu Teklifi; Adana Milletvekili
Nevin Gaye Erbatur ve 8 Milletvekilinin; Kadın Erkek
Eşitliğini İzleme Kurulu Kanun Teklifi ve İstanbul
Milletvekili Ayşe Jale Ağırbaş ve 5 Milletvekilinin; Kadın-Erkek
Eşitlik Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ile
Anayasa Komisyonu Raporu (2/211, 2/112, 2/311)**

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanunu Teklifi ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

Saygılarımızla.

<i>Nimet Çubukçu</i> İstanbul	<i>Nükhet Hotar Göksel</i> İzmir	<i>Fatma Şahin</i> Gaziantep
<i>Selma Aliye Kavaf</i> Denizli	<i>Gülşen Orhan</i> Van	<i>Zeynep Dağı</i> Ankara
<i>Özlem Piltanoğlu Türköne</i> İstanbul	<i>Öznur Çalık</i> Malatya	<i>Aşkın Asan</i> Ankara
<i>Çağla Aktemur Özyavuz</i> Şanlıurfa	<i>Safiye Seymenoğlu</i> Trabzon	<i>Birnur Şahinoğlu</i> Samsun
<i>Halide İncekara</i> İstanbul	<i>Alev Dedegil</i> İstanbul	<i>Canan Candemir Çelik</i> Bursa
<i>Güldal Akşit</i> İstanbul	<i>İlknur İnceöz</i> Aksaray	<i>A. Sibel Gönül</i> Kocaeli
<i>Ayşenur Bahçekapılı</i> İstanbul	<i>Ayşe Akbaş</i> Balıkesir	<i>Av. Fatoş Gürkan</i> Adana
<i>Özlem Müftüoğlu</i> Gaziantep	<i>Ayşe Türkmenoğlu</i> Konya	<i>Gönül Bekin Şahkulubey</i> Mardin
<i>Edibe Sözen</i> İstanbul		<i>Dilek Yüksel</i> Tokat

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/211 Esas Numaralı Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanun Teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

Canan Kalsın
İstanbul

GENEL GEREKÇE

Geride bıraktığımız yüzyılda, insanlığın evrensel değerleri ortaya çıkmış, bu değerlerin geliştirilip korunması yönünde uluslararası örgütlenmeler, sözleşmeler ve konferanslar gerçekleştirilmiştir. Bu örgütlenmelerin en önemlisi de Birleşmiş Milletler Teşkilatının kurulması olmuştur.

Bu çerçevede kadınların öncelikle kalkınma süreci içinde yer almaları, kalkınmanın sonuçlarından eşit biçimde yararlanmalarını engelleyecek faktörlerin ortadan kaldırılması amacıyla 1946 yılında Kadının Statüsü Komisyonu kurulmuş ve 1948'de BM tarafından, siyasal düşüncelerin ve cinsiyetlerin insanlar arasında eşitsizliğe neden olmaması gerektiği önemle vurgulanmıştır.

Dünyada bu gelişmeler yaşanırken ülkemizde bu doğrultudaki gelişmeler dünyadaki benzer gelişmelerden çok önce, 1920'li yıllarda başlamıştır.

1923 yılında laik, demokratik Cumhuriyetin kuruluşu ile büyük bir sosyal ve siyasi dönüşüm yaşayan Türkiye Cumhuriyeti toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması konusunda benzersiz bir deneyime sahip ülkelerden biridir. Bu dönemde kadının kamusal alana katılımını devlet eliyle destekleme, yasal alanda radikal değişiklikler ve ayrımcı gelenek ve değerlerin dönüştürülmesi kadın-erkek eşitliğini sağlamanın temellerini oluşturmuştur. Eğitimin ve öğretimin birleştirilmesi, Türk Kanunu Medenisinin kabulü, kadınların seçme ve seçilme hakkını kazanması ve daha pek çok değişiklik, kadınları erkeklerle birlikte eşit yurttaş konumuna yükseltmiştir. Dolayısıyla, Türkiye 1930 ve 40'lı yıllarda o dönem için oldukça ileri sayılabilecek bir eşitlik standardına ulaşmıştır. Ancak ülkemizde yasalarda yer alan ve zamanına göre eşitlikçi hükümler taşıyan düzenlemelerin hayata geçirilebilmesi çoğunlukla mümkün olamamıştır. Ülkemizde halen beş kadından biri okuma yazma bilmemekte, kadınların eğitim düzeyleri bölgeler ve kırsal-kent itibariyle farklılıklar göstermektedir. Kadınlar karar mekanizmalarında eşit sayı ve güçte temsil edilememekte, ekonomik kaynaklara erişememe sorunu yaşamakta, kadınların işgücüne ve istihdama katılımı yıllar itibariyle düzenli olarak düşmektedir.

Toplumsal yaşamda karşılaşılan bu eşitsizlikleri gidermenin en önemli araçlarından biri eşitlik çabalarının kurumsallaşmasıdır. Bu nedenle Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW), Pekin Eylem Platformu ve diğer BM belge ve dokümanları eşitliğe yönelik çabaların kurumsallaşmasını öngörmektedir.

Türkiye'nin Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesini 1985 yılında imzalayarak 1986 yılında yürürlüğe girmesini takip eden süreçte, 1990 yılında ulusal mekanizma olarak Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü kurulmuştur. 1994 yılında Teşkilat Yasası iptal edilen kurum 6 Kasım 2004 tarihli yürürlüğe giren Teşkilat Yasası ile Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü olarak yeniden kurumsal yapıya kavuşmuştur.

1990'lı yıllardan itibaren gerek uluslararası gelişmeler gerekse toplumsal talepler çerçevesinde ülkemizde kadın-erkek eşitliğini sağlayan/güçlendiren çok önemli yasal düzenlemeler hayata geçirilmiştir.

1997 yılında temel eğitim beş yıldan sekiz yıla çıkarılmıştır.

1998 yılında Ailenin Korunmasına Dair Kanun yürürlüğe girmiştir.

1999 yılında Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesine konulan çekinceler kaldırılmıştır.

2000 yılında İhtiyari Protokol Türkiye tarafından imzalanmış ve 2003 yılında yürürlüğe girmiştir.

1 Ocak 2002’de kadın-erkek eşitliği bakış açısı ile hazırlanmış olan Yeni Türk Medeni Kanunu yürürlüğe girmiştir.

18 Ocak 2003’te Aile Mahkemelerinin Kuruluş Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun yürürlüğe girmiştir.

17.05.2004 tarihinde Anayasanın 10. ve 90 ıncı maddelerinde kadın-erkek eşitliğini güçlendirecek nitelikte düzenlemeler yapılmıştır.

26.09.2004 tarihinde kabul edilen ve 1 Nisan 2005 tarihinde yürürlüğe giren Yeni Türk Ceza Kanununda kadınlar lehine önemli düzenlemeler yer almıştır.

6.11.2004 tarihinde ulusal mekanizma olan Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün Teşkilat Yasası yürürlüğe girmiştir.

10.06.2003 tarihinde işçi işveren ilişkilerinde cinsiyette dahil olmak üzere ayrımcılık yapılamayacağı temeline dayalı 4857 sayılı İş Kanunu yürürlüğe girmiştir.

26.04.2007 tarihinde Ailenin Korunmasına Dair Kanunun kapsamını genişleten Kanun değişikliği yürürlüğe girmiştir.

Kadın-erkek eşitliği konusunda yasal alanda kaydedilen önemli gelişmelere rağmen, uygulamada sorunlar yaşandığı bir gerçektir. Kadın-erkek eşitliği alanında önemli ilerlemeler sağlayan ülkelerde kadın-erkek eşitliğini sağlamak üzere kurulan ulusal mekanizmaların yanı sıra birbirini tamamlayacak/destekleyecek Eşitlik Komitesi, Eşitlik Kurulu, Konsey ve Parlamento içinde Komisyon biçiminde yapılanmalara gidilmiştir.

Belçika’da Kadın ve Erkekler İçin Fırsat Eşitliği Danışma Komitesi, Fransa’da Kadın Hakları ve Erkekler İçin Fırsat Eşitliği Delegasyonları, Portekiz’de Eşitlik, Fırsat Eşitliği ve Aile Parlamento Komitesi, İspanya’da İspanya Parlamentosu Kongre-Senato Karma Komisyonu, İngiltere’de Cinsiyet Eşitliği Grubu bulunmaktadır. Ayrıca Avrupa Parlamentosunda da Kadın Hakları ve Fırsat Eşitliği Komitesi bulunmaktadır.

Anayasamızın 10 uncu maddesinde “Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliğin yaşama geçirilmesini sağlamakla yükümlüdür.” hükmünün öngördüğü kadın erkek eşitliğine ulaşma yolunda etraflı politika ve stratejiler oluşturmak, ülkemizin taraf olduğu Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi uyarınca temel hak ve özgürlükleri kadınların erkeklerle birlikte eşit olarak kullanabilmelerini sağlamak, Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisinde kurulan Araştırma Komisyonunun Raporunda da yer aldığı üzere ülkemizde de diğer ülke örneklerinde de görüldüğü gibi kadın-erkek eşitliğinin sağlanması için tüm önlemlerin alınmasını sağlayacak bir yapının kurulması gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Kadın-erkek eşitliğinin sağlanmasında reform niteliğinde yasal düzenlemeler gerçekleştiren Türkiye Büyük Millet Meclisinde Fırsat Eşitliği Komisyonunun kurulması, ülkemizde kadının insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, erkekler ile birlikte eşit hak, imkan ve fırsatlara ulaşabilmeleri bakımından büyük önem arz etmektedir.

Bu nedenle Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak Fırsat Eşitliği Komisyonu oluşturulması amacıyla bu Kanun Teklifi hazırlanmıştır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“Kadın-Erkek Eşitliğini İzleme Kurulu Kurulması Hakkında Kanun Teklifi”miz gerekçesiyle ekte sunulmuştur.

Gereğini saygı ile arz ederiz.

Nevin Gaye Erbatur

Adana

Sacid Yıldız

İstanbul

Mehmet Ali Özpolat

İstanbul

Erol Tinastepe

Erzincan

Ali Rıza Öztürk

Mersin

Turgut Dibek

Kırklareli

Ahmet Ersin

İzmir

Tekin Bingöl

Ankara

Tacidar Seyhan

Adana

GENEL GEREKÇE

Nüfusun yarısını oluşturan ancak, sorumlulukları ile orantılı hakları henüz elde edememiş olan kadınların statülerini yükseltmek amacıyla ulusal mekanizmaların kurulmasına yönelik karar, 1975 yılında yapılan Birleşmiş Milletler Dünya Kadın Konferansı'nda kabul edilen Nairobi İleriye Yönelik Stratejileri Belgesi'nde yer almıştır. 1975 yılından itibaren kadın-erkek eşitliğini sağlamaya yönelik faaliyetler yürütmek veya bu faaliyetlerin koordinasyonunu sağlamak üzere birçok ülkede çeşitli düzeylerde ulusal mekanizmalar kurulmuştur. Bugün, Birleşmiş Milletler üyesi olan 144 ülkede kadın-erkek eşitliğini sağlamaya yönelik ulusal mekanizma bulunmaktadır. İtalya, Kosta Rika ve Kamboçya ulusal mekanizmayı içine alacak ayrı bakanlıklar kurmuş ülkelerdendir.

Birçok batılı ülke ise sadece tek mekanizma ile yetinmemiş; eşitliğe yönelik kurumsal yapılarını çeşitlendirmiştir. Örneğin, İngiltere'de ulusal mekanizmayı, Kadın Birimi, kadın konusundan sorumlu iki Bakan, Kabine Alt Komitesi ve Eşit Fırsatlar Komitesi oluşturmaktadır. Kadın-erkek eşitliği konusunda çok önemli ilerlemeler kaydetmiş bulunan Norveç'te, eşitlik konusundaki ulusal mekanizmalar dört düzeyde örgütlenmiştir. Benzer yapılanmalar Hollanda'da da bulunmaktadır. Fransa'da Meclis ve Senato düzeyinde, iki Kadın Hakları ve Eşit Fırsatlar Parlamenterler Delegasyonu bulunmaktadır. Bu delegasyonlar, hükümetin eşitlik konusunda yaptığı faaliyetler hakkında yasama organını bilgilendirmek, ilgili yasaların çıkarılmasına öncülük etmek, yasaların sonuçlarını değerlendirmek ve benzeri işleri yürütmektir. Portekiz'de her dört yılda bir yenilenen Eşitlik, Eşit Fırsatlar ve Aile Komitesi kurulmuştur. Komite, ulusal düzeyde sektörel politikaları analiz etmekle, eşit fırsatları hayata geçirecek siyasal önlemleri almakla, mevcut yasaların eşitlik üzerindeki etkisini incelemekle ve yasaların uygulanmasını incelemekle görevlidir. İspanya'da Kongre ve Senato Karma Komisyonu koordinasyon organı olarak işlev görmektedir. Komisyon, kadın haklarını korumak ve geliştirmek amacıyla çalışmalar da yapmaktadır. Ülkemizde Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'nin uygulamaya geçirilmesi ve cinslerarası eşitliğin sağlanması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla TBMM'de 20. dönemde bir Meclis Araştırması Komisyonu kurulmuş, Komisyon hazırladığı raporu 1998 yılında TBMM'ne sunmuştur. Raporda tavsiye edilen hususlardan birisi de Meclis'te sürekli bir kadın-erkek eşitliği komisyonu kurulmasıdır. Ancak, bu öneri yaşama geçirilmemiştir. Kadın-erkek eşitliği Komisyonu kurulması için, 21. ve 22. dönemlerde TBMM'de yapılan girişimler de, sonuçsuz kalmıştır.

Pek çok ülkede çeşitli isimler altında faaliyet gösteren kadın-erkek eşitliğini izleme komisyonlarının benzeri bir birimin Türkiye’de de kurulması, bugün artık acil bir gereksinim haline gelmiştir. Bu nedenle, TBMM Başkanlığı’na bağlı bir kurul oluşturulması için gerekli düzenlemeyi yapmak amacıyla söz konusu kanun teklifi hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Bu maddede Kanun’un amacı gösterilmiştir.

Madde 2- Bu maddede siyasi parti grupları ile bağımsızların TBMM’deki sayılarının üye tamsayısına oranı ölçüsünde yer alacağı ilkesi esas alınarak Komisyon’un kuruluşuna ilişkin hususlar belirlenmiştir.

Madde 3- Bu maddede, Komisyonun görevleri gösterilmiştir.

Madde 4- Bu maddede, Komisyonun yetkileri gösterilmiştir.

Madde 5- Bu maddede, Komisyonun çalışma usul ve esasları düzenlenmiştir.

Madde 6- Bu maddede, Komisyonun TBMM Başkanlığınca havale olunan başvurularla ilgili konuları incelemesine, incelemenin sonucunu ve yapılmakta olan işlemleri başvuru sahibine bildirmesine ilişkin esaslar düzenlenmiştir.

Madde 7- Bu maddede, Komisyon çalışmalarında uyulacak mevzuat ve TBMM Başkanı’nın Komisyon üzerindeki denetim yetkisine ilişkin esaslar düzenlenmiştir.

Madde 8- Yürürlük hükmüdür.

Madde 9- Yürütme hükmüdür.

ADANA MİLLETVEKİLİ NEVİN GAYE ERBATUR VE
8 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ (2/112)
KADIN ERKEK EŞİTLİĞİNİ İZLEME KURULU KANUN TEKLİFİ

Amaç:

MADDE 1- Bu kanunun amacı; Dünya’da ve ülkemizde kadın-erkek eşitliği konusundaki gelişmeleri izlemek, uygulamaların bu gelişmelere uyumunu değerlendirmek ve alınacak önlemler hakkında çalışmalar yapmak, cinsler arası eşitsizlikle ilgili başvuruları incelemek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde bir Kadın-Erkek Eşitliğini İzleme Kurulu’nun kuruluş, görev, yetki, çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Kurulun Kuruluşu:

MADDE 2- Üye sayısı Danışma Kurulu’nun teklifi üzerine Türkiye Büyük Millet Meclisi’nce belirlenecek Kadın-Erkek Eşitliğini İzleme Kurulu’nda, siyasi parti grupları ile bağımsızlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi’ndeki sayılarının üye tam sayısına oranı ölçüsünde temsil edilirler.

Kurul üyelikleri için bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk devre için seçilenlerin görev süresi iki, ikinci devre için seçilenlerin görev süresi üç yıldır.

Kurul bir başkan, iki başkanvekili, bir sözcü ve bir kâtabi, üye tamsayısının salt çoğunluğuyla yapacağı toplantıda, katılanların salt çoğunluğuyla ve gizli oyla seçer.

Kurulun Görevleri:

MADDE 3- Kadın-Erkek Eşitliğini İzleme Kurulu’nun görevleri şunlardır:

- a) Kadın-erkek eşitliği konusunda uluslararası alanda genel kabul gören gelişmeleri izlemek,
- b) Türkiye’de kadın-erkek eşitliğinin, Türkiye Cumhuriyeti’nin taraf olduğu uluslararası anlaşmalara, T.C. Anayasası’na ve kanunlara ne ölçüde uygun olarak uygulamaya geçirildiğini incelemek, bu amaçla araştırmalar yapmak, bu alanda iyileştirmeler ve çözümler önermek,
- c) Türkiye Cumhuriyeti’nin taraf olduğu uluslararası anlaşmaların kadın-erkek eşitliği ve kadın hakları konusundaki hükümleri ile T.C. Anayasası ve diğer ulusal mevzuat arasında uyum sağlamak için yapılması gereken değişiklikleri ve düzenlemeleri belirlemek,
- d) Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonlarının gündemdeki konular hakkında, istem üzerine, görüş ve öneri bildirmek,
- e) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı’nca havale edilen, kadın-erkek eşitliğinin ihlaline ve cinsiyete dayalı ayrımcılığa dair iddialar ile ilgili başvuruları incelemek ve gerekli gördüğü hallerde ilgili mercilere iletmek,
- f) Her yıl yaptığı çalışmalarını, elde ettiği sonuçları ve kadın-erkek eşitliği konusunda yurtiçindeki ve yurt dışındaki gelişmeleri kapsayan bir rapor hazırlamak.

Kurulun Yetkileri:

MADDE 4- Kadın-Erkek Eşitliğini İzleme Kurulu görevleri ile ilgili olarak; Bakanlıklarla Genel ve Katma Bütçeli Dairelerden, mahalli idarelerden, muhtarlıklardan, üniversitelerden ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlardan bilgi istemek ve buralarda inceleme yapmak, ilgilileri çağırıp bilgi almak yetkisine sahiptir.

Kurul gerekli gördüğünde uygun bulacağı uzmanların bilgisine başvurabilir ve Ankara dışında da çalışabilir.

Kurulun Çalışma Usul ve Esasları:

MADDE 5- Kadın-Erkek Eşitliğini İzleme Kurulu, üye tamsayısının en az üçte biri ile toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir, ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tamsayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz.

Kurul, incelemelerini alt komisyonlar kurmak suretiyle de yapabilir.

Kurul, görevleri ile ilgili olarak hazırladığı raporları Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na sunar. Bu raporlar Danışma Kurulu'nun görüş ve önerisi ile Genel Kurul gündemine alınabilir ve okunmak suretiyle veya üzerinde görüşme açılarak bilgi edinilir.

Kurul raporları Başbakanlık ile ilgili bakanlıklara da, TBMM Başkanlığınca gönderilir.

Kurulun gerekli görmesi halinde, inceleme konusunun sorumluları hakkında genel hükümlere göre kovuşturma veya işlem yapılabilmesi için Kurul raporu ilgili mercie bildirilir.

Kurul çalışmaları ile ilgili olarak, yurtiçi ve yurtdışı görevlendirmelere ait giderler, Kurul kararı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı'nın onayı ile, 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre Türkiye Büyük Millet Meclisi Bütçesi'nden karşılanır.

İnceleme ve Sonucun Bildirilmesi:

MADDE 6- Kadın-Erkek Eşitliğini İzleme Kurulu, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'nca havale olunan başvurular ile ilgili konuları inceler.

Kurul, başvuru sahibine, başvurunun sonucu ve yapılan işlem hakkında, başvurunun Kurul'a havale tarihinden itibaren başlayarak en geç üç ay içinde bilgi verir.

Kurul Çalışmalarında Uygulanacak Hükümler ve Denetim:

MADDE 7- Kadın-Erkek Eşitliğini İzleme Kurulu'nun çalışmalarında, bu Kanun'da açıklık olmayan hallerde Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü hükümleri uygulanır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı'nın, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü gereğince komisyonlar üzerindeki denetleme yetkisi, bu Kurul için de geçerlidir.

Yürürlük:

MADDE 8- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme:

MADDE 9- Bu Kanun hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ile Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kadın-Erkek Eşitlik Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygıyla arz ederiz.

Ayşe Jale Ağırbaş
İstanbul

Hüseyin Mert
İstanbul

Hüseyin Pazarıcı
Balıkesir

Hasan Erçelebi
Denizli

Hasan Macit
İstanbul

Tayfun İçli
Eskişehir

GENEL GEREKÇE

Demokrasinin tam anlamıyla yerleşebilmesi, tüm vatandaşların, kadınların ve erkeklerin ekonomide, karar alma mekanizmalarında, sosyal, siyasal ve kültürel hayatın her alanında eşit olarak temsil edilebilmeleriyle gerçekleşebilir. Hayatın her alanına eşit olarak katılım ve temsil, kadınların ve erkeklerin hayatlarını doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyecek politikaların oluşturulmasında, yasaların çıkarılmasında ve uygulanmasında eşitlik ilkesinin temel alınmasıyla mümkün olabilir. Eşitlik ilkesi, özgürlüklerin güvencesi ve gerçekleşme koşulu olarak genel kurucu bir ilkedir. Eşitsizlikler ortamında herkesin değil sadece bazılarının özgürlüğünden bahsedilebilir. Bu çerçevede kadın erkek eşitliğini sağlama global bir hedef olarak Birleşmiş Milletler örgütü bünyesinde kapsamlı bir siyasal hareket haline gelmiştir.

Kadın erkek eşitliğinin uluslararası düzeyde temel belgesi Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW)'dır. 1948 İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde ilan edilmiş olan kadın erkek eşitliği, 1980 yılında Kopenhag'da toplanan Dünya Kadın Konferansı'nda imzalanan Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi'yle, yeniden düzenlenerek kadınlara karşı her türlü ayrımcılığı yasaklamıştır. Bu sözleşme ile kadın hakları, insan hakları katalogu içerisindeki yerini almıştır. Sözleşme kadınlara karşı ayrımcılığın ne demek olduğunu 1. maddede şöyle açıklamıştır:

"Siyasal, ekonomik, toplumsal, kültürel, kişisel veya öteki alanlardaki kadın erkek eşitliğine dayanan insan haklarının ve temel özgürlüklerinin, medeni durumları ne olursa olsun kadınlara tanınmasını, kadınların bu haklardan yararlanmalarını veya kullanmalarını engelleme veya hükümsüz kılma amacını taşıyan veya bu sonucu doğuran cinsiyete dayalı herhangi bir ayırım, dışlama veya kısıtlama anlamına gelir."

Sözleşme, kadınların siyasal kararlara katılım hakkının genel çerçevesini tanımlamakta ve taraf devletlere eşit katılımı sağlamak için özel tedbirler getirme zorunluluğu getirmektedir. Bu özel tedbirler içinde; yerel, bölgesel, ulusal veya uluslararası işleyişini düzenleyen hükümlerinde de cinsler arasında eşitliğin sağlanmasına yönelik özel tedbirlerin belirtilmesi çok kullanılan yollardan biridir.

Parlamento ve belediye meclislerinde oluşturulacak eşitlik komisyonları ile siyasi partilerin karar organları olan kurul ve komisyonların iç işleyişlerini düzenleyen tüzük ve yönetmeliklerde yapılacak düzenlemeler ile kadınların tartışmalara ve kararlara katılım usullerinin düzenlenmesi de bu özel yollar içerisinde yer almaktadır.

Türkiye, 1985 yılında kadınlara karşı ayrımcılığı önlemeyi hedefleyen CEDAW'ı imzalamış, 1986 yılında yürürlüğe sokmuştur. Ayrıca, 1963 yılında başlayan Avrupa Birliği süreci çerçevesinde, aday ülke olarak kadın-erkek eşitliğini sağlamaya dönük AB politikalarını yerine getirmeye çalışmaktadır.

Ülkemizde, kadının yaşamının iyileştirilmesine yönelik çalışmalar, kadınların meslekler edinmesini mümkün kılmış; ancak bu haklar diğer temel sosyal haklarla desteklenmediğinden kadının toplumsal yaşamda etkin bir biçimde yer almasına yetmemiştir. Ülkemizde eğitim, sağlık ve istihdam gibi temel göstergeler açısından kadının durumu istenen düzeye getirilememiştir.

Kadınların yasal statülerinin eşitlenmesindeki önemli aşamalardan biri olan siyasi hakların kazanılması, ülkemizde 1934 yılında gerçekleşmesine ve Millet Meclisi seçimlerinde kadınlara seçme ve seçilme haklarının tanınmasına rağmen, 1935 yılında % 4,6 olan kadın vekil oranı, 2007 seçimlerine kadar yakalanamamıştır. Bu oran 2007 seçimlerinde 50 kadın milletvekiliyle % 9,1 seviyesine çıkmıştır. 1935'ten bugüne kadar 72 yılda TBMM'ye 8734 erkek, 233 kadın girmiştir. Yerel yönetimlerde kadınlar ulusal yönetimden de düşük bir oranda temsil edilmektedir. Ülkede yaşayan insanların, dolayısıyla seçmenin de yarısının kadınlardan oluştuğu düşünüldüğünde, bu tablodaki kadın erkek oranlarındaki dengesizlik çok belirginleşmektedir.

Kadınların eksik temsili önemli bir sorundur ve giderilmelidir. Demokrasi, adalet, çağdaşlık vb. değerler adına kadınların seçilmiş organlarda daha yüksek oranlarda yer almaları gerekmektedir. Etkin politikada daha çok sayıda kadın bulunması politik yaşamı varsıllaştıracak, bu alana yeni değerler getirecektir. Kadınların temsili, seçilmiş kadınların sayısındaki artışla özdeş de değildir. Gerçek anlamda bir temsilden söz edebilmek için, biçimsel temsilin ötesinde kadınların kendi gereksinimlerini formüle edip politikleştirebilecekleri düzeneklerin varlığı gereklidir. Bu çerçevede TBMM' de Kadın -Erkek Eşitlik Komisyonu kurulması, komisyonun kadın-erkek eşitliği açısından tasarıların uygunluğu denetleyecek yetkiye sahip olması, ülkemizde kadın-erkek eşitliğinin devlet politikası haline gelmesi ve geliştirilmesi açısından oldukça önemli bir adım olacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Kanunun amacı gösterilmiştir.

Madde 2- Komisyonun kuruluşuna ilişkin hususlar gösterilmiştir.

Madde 3- Komisyonun görevleri gösterilmiştir.

Madde 4- Komisyonun yetkileri gösterilmiştir.

Madde 5- Komisyonun çalışma usul ve esasları düzenlenmiştir.

Madde 6- Komisyonun TBMM Başkanlığınca havale olunan başvurularla ilgili konuları incelemesine, incelemenin sonucunu ve yapılmakta olan işlemleri başvuru sahibine bildirmesine ilişkin esaslar düzenlenmiştir.

Madde 7- Komisyon çalışmalarında uyulacak mevzuat ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı'nın Komisyon üzerindeki denetim yetkisine ilişkin esaslar düzenlenmiştir.

Madde 8- Yürürlük maddesidir.

Madde 9- Yürütme maddesidir.

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ AYŞE JALE AĞIRBAŞ VE 5 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ (2/311)
KADIN-ERKEK EŞİTLİK KOMİSYONU KURULMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ**

Amaç

MADDE 1- Bu kanunun amacı; Dünya'da ve ülkemizdeki kadın-erkek eşitliği konusundaki gelişmeleri takip etmek, bu gelişmelere paralel çalışmalar yapmak, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunulan kanun tasarı ve teklifleri ile kanun hükmünde karamameleri cinslerarası eşitsizlikle ilgili başvuruları incelemek ve gerekli mercilere görüş sunmak üzere, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde bir Kadın-Erkek Eşitlik Komisyonu'nun kuruluş, görev, yetki, çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Komisyonun Kuruluşu

MADDE 2- Üye sayısı danışma kurulunun teklifi üzerine Türkiye Büyük Millet Meclisince belirlenecek Kadın-Erkek Eşitlik Komisyonunda, siyasi parti grupları ile bağımsızlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ndeki sayılarının üye tam sayısına oranı ölçüsünde temsil edilirler.

Komisyon üyeliği için bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk seçilenlerin görev süresi iki, ikinci devre için seçilenlerin görev süresi üç yıldır. Görev süreleri yenileri seçilinceye kadar devam eder.

Komisyon bir başkan, iki başkanvekili, bir sözcü ve bir katibi, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile yapacağı toplantıda, katılanların salt çoğunluğuyla ve gizli oyla seçer.

Komisyonun Görevleri

MADDE 3- Kadın-Erkek Eşitlik Komisyonunun görevleri şunlardır.

Kadın erkek eşitliği konusundaki dünyadaki gelişmeleri izlemek ve buna paralel çalışmalarda bulunmak,

Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan kanun tasarı ve teklifleri ile kanun hükmünde karar-namelerin kadın erkek eşitliği açısından uygunluğunu incelemek ve ihtisas komisyonlarına görüş sunmak,

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca havale edilen, kadın erkek eşitliğinin ihlaline ve cinsiyete dayalı ayrımcılığa dair iddialar ile ilgili başvuruları incelemek ve gerekli görüldüğü hallerde ilgili mercilere iletmek,

Her yıl yaptığı çalışmalarını ve kadın erkek eşitliği konusunda dünyada ve ülkemizde yaşanan gelişmeleri kapsayan bir rapor hazırlamak.

Komisyonun Yetkileri

MADDE 4- Komisyon, görevleri ile ilgili olarak; Bakanlıklarla Genel ve Katma Bütçeli Dairelerden, mahalli idarelerden ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlardan bilgi istemek ve buralarda inceleme yapmak, ilgilileri çağırıp bilgi almak yetkisine sahiptir.

Komisyon gerekli gördüğünde uygun bulacağı uzmanların bilgisine başvurabilir ve Ankara dışında da çalışabilir.

Komisyonun Çalışma Usul ve Esasları

MADDE 5- Komisyon, üye tamsayısının en az üçte biri ile toplanır ve hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğu ile karar verir; ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tam sayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz.

Komisyon, başkanın yönetiminde çalışır. Başkan bulunmadığı zaman başkanvekili, o da yoksa sözcü, komisyona başkanlık eder.

Komisyon incelemelerini alt komisyon kurmak suretiyle de yapabilir.

Komisyon görevleri ile ilgili olarak hazırladığı yıllık faaliyet ve değerlendirme raporunu TBMM Başkanlığı'na sunar. Bu raporlar, Danışma Kurulunun görüş ve önerisiyle Genel Kurul gündemine alınabilir ve okunmak suretiyle veya üzerinde görüşme açılarak bilgi edinilir.

Komisyon raporları Başbakanlık ile ilgili bakanlıklara, TBMM Başkanlığınca gönderilir.

Komisyon gerekli görmesi halinde, kadın erkek eşitliğinin ihlaline ve cinsiyete dayalı ayrımcılığa dair iddialar ile ilgili başvuruları incelemesi sonucunda, sorumlular hakkında genel hükümlere göre kovuşturma veya işlem yapabilmesi için, Komisyon raporuyla ilgili mercie bildirir.

Komisyon çalışmaları ile ilgili olarak, yurtiçi ve yurtdışı görevlendirmelere ait giderler, Komisyon kararı ve TBMM Başkanlığı'nın onayı ile 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre TBMM bütçesinden karşılanır.

İnceleme ve Sonucun Bildirilmesi

MADDE 6- Komisyon, TBMM Başkanlığınca havale olunan başvurular ile ilgili konuları inceler.

Komisyon, başvuru sahibine, başvurunun sonucu ve yapılan işlem hakkında, başvurunun Komisyona havale tarihinden başlayarak en geç üç ay içinde bilgi verir.

Komisyonun Çalışmalarında Uygulanacak Hükümler ve Denetim

MADDE 7- Komisyon çalışmalarında, bu Kanun'da açıklık olmayan hallerde TBMM içtüzüğü hükümleri uygulanır.

TBMM Başkanı'nın TBMM içtüzüğü gereğince komisyonlar üzerindeki denetleme yetkisi, bu Komisyon için de geçerlidir.

Yürürlük

MADDE 8- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 9- Bu Kanun hükümlerini TBMM Başkanı ve Bakanlar Kurulu yürütür.

Anayasa Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Anayasa Komisyonu

Esas No.: 2/211

30/1/2009

Karar No.: 9

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınızca 14/4/2008 tarihinde esas olarak Anayasa Komisyonuna havale edilen "İstanbul Milletvekili Nimet Çubukçu ve 25 Milletvekilinin Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanunu Teklifi" (2/211) Komisyonumuzun 29/1/2009 tarihli toplantısında görüşülmüştür.

Toplantımıza Devlet Bakanı Sayın Nimet Çubukçu ile Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü yetkilileri katılmışlardır.

Teklifle; kadın haklarının korunması, kadın-erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik ülkemizde ve dünyada yaşanan gelişmeleri izlemek, bu konuda Türkiye Büyük Millet Meclisini bilgilendirmek, istenildiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan kanun teklifi, tasarısı ve KHK'lerle ilgili ihtisas komisyonlarına görüş sunmak üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde Fırsat Eşitliği Komisyonunun kurulması öngörülmekte ve bu komisyonun kuruluşu, görev ve yetkileriyle çalışma usul ve esasları düzenlenmektedir.

Kadın-erkek eşitliği alanında önemli yasal değişiklikler yapılmasına rağmen uygulamada sorun yaşandığı, bu çerçevede parlamento içinde oluşturulacak yapılanmanın sorunun giderilmesinde ulusal mekanizmaları tamamlayacak, destekleyecek şekilde fonksiyon göreceğine gerekçede dikkat çekilmektedir.

Komisyon Başkanı Prof. Dr. Burhan Kuzu toplantıyı açış konuşmasında, kadın-erkek eşitliğini hayata geçirme konusunda ülke olarak sicilimizin iyi düzeyde olmadığını; kadına seçme ve seçilme hakkını pek çok Avrupa ülkesinden önce tanımamıza, ekonomik, sosyal, kültürel alanda yasal düzenlemelerin yapılmış olmasına rağmen uygulamada iyi sonuçlar alınmadığını ifade etmiştir. Siyasete yansıyan tablo da bunu göstermektedir. Türkiye Büyük Millet Meclisinin 22 ve 23 üncü dönemlerinde töre ve namus cinayetlerinin, kadına karşı şiddetin önlenmesine yönelik yasal düzenlemeler gerçekleştirilmiş; Anayasamızın 10 ve 90 ıncı maddelerinde yapılan değişikliklerle eşitlik ilkesi daha güçlü vurgulanmıştır. Dünyadaki uygulamalar incelendiğinde, pek çok ülkede kurul, komisyon, alt komisyon, istişari komisyon, komite, delegasyon vs. isimlerle bu amaca yönelik yapılanmaların parlamentolar bünyesinde olduğu görülmektedir. Bu alanda CEDAW yani Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi önemli bir belgedir. Çekince konulması imkanı da yoktur.

Devlet Bakanı Sayın Nimet Çubukçu Teklifle ilgili konuşmasında; toplumsal cinsiyet eşitliğinin ana plan ve politikalara dahil edilmesinin, kadın ve erkeklerin haklardan, fırsatlardan, imkandan, kaynaklardan eşit yararlanması, karar alma mekanizmalarına eşit erişim ve bunlar üzerinde kontrollerini sağlayan bir süreç olduğunu ifade etmiş; nihai amacın kadın ve erkekler için eşit fırsatlar sağlanması olduğunu belirtmiştir. Bu Teklifin yasallaşmasıyla evrensel bir sorun olan eşitliğin sağlanamamasıyla ilgili farkındalık, duyarlılık biraz daha artacaktır. Anayasa, Türk Medeni Kanunu, İş Kanunu, Türk Ceza Kanunu, Belediye Kanunu, Ailenin Korunmasına Dair Kanun gibi yasal zeminde son derece güçlü olursa bile okuma-yazma oranı, kadın istihdamı, töre ve namus cinayetleri,

şiddet, sağlık gibi konularda uygulamada pek çok sorunla karşı karşıya olduğumuz göz ardı edilmemelidir. Parlamento içinde böyle bir yapılanma bu sorunların giderilmesinde yürütmeyle birlikte daha etkin sonuç alınmasında önemli rol oynayacaktır.

Komisyonumuz 2/211 esas no'lu kanun teklifiyle aynı mahiyette düzenlemeler içeren;

- Adana Milletvekili Nevin Gaye Erbatur ve 8 Milletvekilinin; "Kadın Erkek Eşitliğini İzleme Kurulu Kanun Teklifi" (2/112),

- İstanbul Milletvekili Ayşe Jale Ağırbaş ve 5 Milletvekilinin; "Kadın-Erkek Eşitlik Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun Teklifi" (2/311) nin birleştirilerek görüşülmesini ve görüşmelerin 2/211 esas no'lu kanun teklifi üzerinden sürdürülmesini kabul etmiştir.

İstanbul Milletvekili Birgen Keleş ve Van Milletvekili Fatma Kurtulan'ın Türkiye Büyük Millet Meclisinde "Kadın-Erkek Eşitlik Komisyonu" kurulması hakkındaki İttüzük değişiklik teklifleri olduğu Komisyon Başkanı Burhan Kuzu tarafından belirtilmiştir.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerde üyelerimiz şu görüşleri ifade etmişlerdir;

- Türk Milleti kadını ön plana çıkaran ilk defa devletin başına geçiren, kadını ve erkeği ile toplumu bütün olarak değerlendiren bir millettir. Kadınlarımız Fransa'dan, İngiltere'den daha önce seçme ve seçilme hakkına kavuşmuştur. Kadın da erkek gibi sosyal hayatın bir parçası olmalı, toplumsal haklardan ve kaynaklardan eşit şekilde yararlanmalıdır. Ehliyet ve liyakatı ile erkeklerle yarışabilmelidir. Bu sorun sistemle ilgilidir. Teklif bu anlamda olumlu ayrımcılık yapılmasını destekleyecek, Türkiye Büyük Millet Meclisine farklı bir bakış açısı getirecektir.

- Bu Teklif uzun zamandır tüm kadınların beklediği son derece önemli bir adımdır. Avrupa Birliğine adaylık sürecinde, sosyal politikalar başlığının açılması yönünden önem arz etmektedir. Birliğin kadın-erkek eşitliği ile ilgili yönergeleri üye devletleri bağlamakta, iç hukuk sistemlerine bu yöndeki düzenlemeleri yansıtmaya yükümlülüğü getirmektedir.

- Özellikle kadına karşı şiddetin önlenmesiyle ilgili adımlar atılmalı, Meclis bu alanda üzerine düşeni yapmalıdır.

- Temel amaç kadının birey olmasının sağlanmasıdır. Hangi sosyal politikalar bunu sağlayacaksa onlar hayata geçirilmeli, alt yapı buna göre kurulmalıdır. Toplum hayatının her alanında eşitlik sağlanmalıdır.

- Hiç kimse cinsiyeti nedeniyle ayrıma tabi tutulmamalıdır. Kadın - erkek eşitliğinin arzu edilen düzeye ulaştırılması ekonomik, kültürel, sosyal vs. gelişmelerle ilgilidir. Kadını her alanda erkeklerle eşit haklara sahip, onurunu koruyacak düzeye ulaştıracak tüm çalışmalar çok anlamlıdır.

- Kadınların, ezilmesinde olumsuzluğun erkeklerde olduğu, onların eğitilmesi gerektiği unutulmamalıdır. Olumlu ayrımcılık Anayasal zeminde de yer almalı, eşitlikle engellenmemelidir. Önemli olan yarışa eşit başlamaktır. Aksi taktirde eşitlik sözde kalmaktan öteye gidemez.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerden sonra maddelerine geçilmesi oy birliği ile kabul edilmiştir.

Teklifin 1 inci maddesi "amaç ve kapsam" kenar başlığını taşımakta, ancak sadece "amaç" düzenlenmektedir. Verilen bir önerge ile Komisyonun adı "Kadın Erkek Eşitliği Komisyonu" olarak değiştirilmiş, amaç maddesi Komisyonun esas komisyon olmasını da içerecek şekilde yeniden yazılmıştır. Madde bu önerge doğrultusunda kabul edilmiştir.

Teklifin 2 nci maddesi üzerindeki görüşmelerde verilen bir önerenin kabulü ile kadın milletvekilleri ile insan hakları konusunda uzman milletvekillerine Komisyona üye olma konusunda öncelik tanınması ve gerçekleştirilen Anayasa değişikliği doğrultusunda her iki dönem için seçilen üyelerin görev süresinin iki yıl olması benimsenmiştir. Madde bu değişiklikler doğrultusunda Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Komisyunun görev alanını düzenleyen 3 üncü maddesi üzerinde verilen iki önerenin kabulü ile "a" ve "c" bentlerine ibarelerle birlikte, redaksiyon yetkisi de kullanılarak yeni "d" ve "e" bentleri eklenmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisine ulaşan kadın-erkek eşitliğinin ihlaline ve cinsiyete dayalı ayrımcılığa ilişkin başvuruları inceleme, ulusal mevzuatın uluslararası anlaşmaların kadın-erkek eşitliği ve kadın hakları konusundaki hükümlerine uyumlu hale getirilmesi için yapılması gerekli değişiklik ve düzenleme yetkisi, Komisyon görevleri arasına alınmıştır. Ayrıca Komisyon kendisine esas ya da tali olarak havale edilen işleri de görüşebilecektir. Madde bu değişiklikler çerçevesinde kabul edilmiştir.

Verilen bir önerenin kabulü ile Teklifin 4 üncü maddesi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 3 üncü maddesi hükümleri çerçevesinde yeniden yazılmıştır. Komisyonun yetkilerini düzenleyen bu madde önerge doğrultusunda Komisyonumuzca kabul edilmiştir. Buna göre bilgi istenecek, ilgili çağrılacak kuruluşlar "genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri" şeklinde belirlenmiş, ayrıca gerçek ve tüzel kişiler kapsama alınmıştır.

Teklifin; Komisyonun çalışma usul ve esaslarını düzenleyen 5 inci maddesi üzerinde verilen iki önerenin kabulü ile ikinci fıkra metinden çıkarılmıştır. Bu düzenleme 4 üncü maddede yer aldığından tekrara yol açılmaması amaçlanmıştır. Ayrıca Komisyonun kendisine ulaşan başvurular hakkında yapılan işlem ve başvuru sonucunu ilgilie en geç üç ay içinde bildirmesi hususu madde kapsamına alınmıştır. Madde bu değişiklikler doğrultusunda Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Uygulanacak İktüzük kenar başlıklı 6 ncı madde Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Teklifin yeni Komisyonun oluşumu ve görev süresini düzenleyen Geçici 1 inci maddesi kabul edilen bir önerge doğrultusunda yeniden düzenlenmiştir. Buna göre siyasi parti grupları Kadın -Erkek Eşitliği Komisyonu için üyelerini, kanunun kabulünü izleyen bir hafta içinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bildirecekler ve bu üyeler 23. Dönemin sonuna kadar görev yapacaklardır. Bu önerge çerçevesinde Geçici Madde Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Teklifin yürürlük ve yürütmeyi düzenleyen 7 ve 8 inci maddeleri Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Teklifin tümü ve Komisyonumuza redaksiyon yetkisi verilmesi oya sunulmuş ve Komisyonumuzca oy birliği ile kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Burhan Kuzu</i>	<i>Güldal Akşit</i>	<i>Ayşe Nur Bahçekapılı</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
Kâtip	Üye	Üye
<i>Ayhan Sefer Üstün</i>	<i>Mehmet Daniş</i>	<i>Aysel Tuğluk</i>
Sakarya	Çanakkale	Diyarbakır

Üye	Üye	Üye
<i>Mahmut Durdu</i>	<i>H. Hasan Sönmez</i>	<i>Haydar Kemal Kurt</i>
Gaziantep	Giresun	Isparta
Üye	Üye	Üye
<i>Nevzat Korkmaz</i>	<i>Mevlüt Akgün</i>	<i>Hasan Kara</i>
Isparta	Karaman	Kilis
Üye	Üye	Üye
<i>Atilla Kart</i>	<i>Faruk Bal</i>	<i>Hüsni Tuna</i>
Konya	Konya	Konya
Üye	Üye	Üye
<i>İsmail Bilen</i>	<i>Behiç Çelik</i>	<i>İsa Gök</i>
Manisa	Mersin	Mersin
	Üye	Üye
	<i>Suat Kılıç</i>	<i>Mustafa Çetin</i>
	Samsun	Uşak

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ NİMET ÇUBUKÇU
VE 25 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ
FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU
KANUNU TEKLİFİ**

Amaç ve kapsam

MADDE 1- Bu kanunun amacı; kadının insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, ve kadın-erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik ülkemizdeki gelişmeleri izlemek ve müzakere etmek, bu konuda diğer ülkelerdeki ve uluslararası kuruluşlardaki gelişmeleri takip etmek ve bu gelişmeler konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisini bilgilendirmek ve istenildiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan kanun tasarı ve teklifleri ile kanun hükmünde kararnamelemlerin ulusal mevzuata uygunluğunu inceleyerek ihtisas komisyonlarına görüş sunmak üzere, Türkiye Büyük Millet Meclisinde Fırsat Eşitliği Komisyonunun kuruluş, görev, yetki, çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Komisyonun kuruluşu

MADDE 2- Üye sayısı Danışma Kurulunun teklifi üzerine Genel Kurulca belirlenecek Fırsat Eşitliği Komisyonunda; siyasi parti grupları ile bağımsızların Meclisteki sayılarının -boş üyelikler hariç- üye tam sayısına nispet edilmesi ile bulunacak yüzde oranına uygun olarak temsil edilirler.

Fırsat Eşitliği Komisyonu üyeleri belirlenirken kadın erkek eşitliği alanında uzman milletvekillerine öncelik tanınır.

Fırsat Eşitliği Komisyonu üyelikleri için, bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk seçilenlerin görev süresi iki, ikinci devre için seçilenlerin görev süresi üç yasama yılıdır.

Fırsat Eşitliği Komisyonu siyasi parti gruplarının yüzde oranlarına göre bir başkan, iki başkanvekili, bir sözcü ve bir katip seçer. Bu seçim, üye tamsayısının salt çoğunluğuyla toplanan Komisyonun, toplantıya katılanların salt çoğunluğunun gizli oyuyla yapılır.

**ANAYASA KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN
KADIN ERKEK EŞİTLİĞİ KOMİSYONU
KANUNU TEKLİFİ**

Amaç

MADDE 1- Bu kanunun amacı, kadın haklarının korunması ve geliştirilmesi, kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik olarak ülkemizde ve uluslararası alandaki gelişmeleri izlemek, bu gelişmeler konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisini bilgilendirmek, kendisine esas veya tali olarak havale edilen işleri görüşmek, istenildiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan kanun tasarı ve teklifleriyle Kanun Hükmünde Kararnameler hakkında ihtisas komisyonlarına görüş sunmak üzere Türkiye Büyük Millet Meclisinde Kadın Erkek Eşitliği Komisyonunun kuruluş, görev, yetki, çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Komisyonun kuruluşu

MADDE 2- Üye sayısı Danışma Kurulunun teklifi üzerine Genel Kurulca belirlenecek Kadın Erkek Eşitliği Komisyonunda; siyasi parti grupları ile bağımsızların Meclisteki sayılarının -boş üyelikler hariç- üye tam sayısına nispet edilmesi ile bulunacak yüzde oranına uygun olarak temsil edilirler.

Kadın Erkek Eşitliği Komisyonu üyeleri belirlenirken kadın milletvekilleri ile insan hakları konusunda uzman milletvekillerine öncelik tanınır.

Kadın Erkek Eşitliği Komisyonu üyelikleri için, bir yasama döneminde iki seçim yapılır. Her iki devre için seçilenlerin görev süresi iki yıldır.

Kadın Erkek Eşitliği Komisyonu siyasi parti gruplarının yüzde oranlarına göre bir başkan, iki başkanvekili, bir sözcü ve bir katip seçer. Bu seçim, üye tamsayısının salt çoğunluğuyla toplanan Komisyonun, toplantıya katılanların salt çoğunluğunun gizli oyuyla yapılır.

(İstanbul Milletvekili Nîmet Çubukçu ve
25 Milletvekilinin Teklifi)

Komisyonun görevleri

MADDE 3.- Fırsat Eşitliği Komisyonunun görevleri şunlardır.

a) Başkanlığın talebi üzerine ya da istenildiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan kanun tasarısı ve teklifleri ile kanun hükmünde kararnamelerin kadın erkek eşitliği konusunda ulusal mevzuata ve uluslararası yükümlülüklerle uygunluğunu inceleyerek ihtisas komisyonlarına görüş sunmak,

b) Her yasama yılının sonunda Türkiye'deki kadın-erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik gelişmelere ve Komisyonun o yıl ki faaliyetlerine ilişkin bir değerlendirme raporu hazırlamak ve bunu Türkiye Büyük Millet Meclisinin ve Hükümetin bilgisine sunmak,

c) Diğer ülkelerdeki ve uluslararası kuruluşlardaki gelişmeleri takip etmek, gerektiğinde yurt dışında incelemelerde bulunmak ve bu gelişmeler konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisini bilgilendirmek,

d) Kadın erkek eşitliği konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışmalarına ilişkin gerekli bilgi ve dokümanları temin etmek,

e) Kadın erkek eşitliği konusunda kamuyu bilgilendirici etkinlikler yapmak.

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Komisyonun görevleri

MADDE 3- Kadın Erkek Eşitliği Komisyonunun görevleri şunlardır.

a) Kendisine esas veya tali olarak havale edilen işleri görüşmek, Başkanlığın talebi üzerine ya da istenildiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan kanun tasarısı ve teklifleri ile kanun hükmünde kararnamelerin kadın erkek eşitliği konusunda TC Anayasasına, uluslararası gelişmelere ve yükümlülüklerle uygunluğunu inceleyerek ihtisas komisyonlarına görüş sunmak,

b) Her yasama yılının sonunda Türkiye'deki kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik gelişmelere ve Komisyonun o yılki faaliyetlerine ilişkin bir değerlendirme raporu hazırlamak ve bunu Türkiye Büyük Millet Meclisinin ve Hükümetin bilgisine sunmak,

c) Kadın hakları ile kadın erkek eşitliğini sağlamaya yönelik olarak diğer ülkelerdeki ve uluslararası kuruluşlardaki gelişmeleri takip etmek, gerektiğinde yurt dışında incelemelerde bulunmak ve bu gelişmeler konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisini bilgilendirmek,

ç) Kadın erkek eşitliği konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışmalarına ilişkin gerekli bilgi ve dokümanları temin etmek,

d) Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu uluslararası anlaşmaların kadın erkek eşitliği ve kadın hakları konusundaki hükümleri ile TC Anayasası ve diğer ulusal mevzuat arasında uyum sağlamak için yapılması gereken değişiklikleri ve düzenlemeleri belirlemek,

e) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'nca havale edilen kadın erkek eşitliğinin ihlaline ve cinsiyete dayalı ayrımcılığa dair iddialar ile ilgili başvuruları incelemek ve gerekli gördüğü hallerde ilgili mercilere iletme,

f) Kadın erkek eşitliği konusunda kamuyu bilgilendirici etkinlikler yapmak.

(İstanbul Milletvekili Nimet Çubukçu ve
25 Milletvekilinin Teklifi)

Komisyunun yetkileri

MADDE 4- Fırsat Eşitliği Komisyununun, görevleri ile ilgili olarak, bakanlıklardan, genel ve katma bütçeli dairelerden, mahalli idarelerden, üniversitelerden ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlardan bilgi istemek ve ilgililerini çağırıp bilgi almak yetkilerine sahiptir.

Komasyon gerekli gördüğünde uygun bulacağı uzmanların bilgisine başvurabilir. Ankara dışında ve yurt dışında da çalışabilir.

Komisyunun çalışma usul ve esasları

MADDE 5- Fırsat Eşitliği Komyonu üye tam sayısının en az üçte biri ile toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir; ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tam sayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz.

Komasyon ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından görüş isteyebilir.

Komasyon yıllık faaliyet ve değerlendirme raporunu Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunar. Bu rapor, Danışma Kurulunun görüş ve önerisi ile Genel Kurul gündemine alınabilir ve okunmak suretiyle veya üzerinde görüşme açılarak bilgi edinilir.

Komasyon raporu, Başbakanlık ve ilgili bakanlıklara Başkanlıkça gönderilir.

Komasyon çalışmaları ile ilgili olarak, yurt içi ve yurt dışı görevlendirmelere ait giderler, Komasyon kararı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının onayı ile 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre Türkiye Büyük Millet Meclisi Bütçesinden karşılanır.

(Anayasa Komisyununun
Kabul Ettiği Metin)

Komisyunun yetkileri

MADDE 4- Komasyon görevleri ile ilgili olarak genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile gerçek ve tüzel kişilerden kanunlarda öngörülen usullere uyarak bilgi istemek ve ilgililerini çağırarak bilgi almak yetkisine sahiptir.

Komasyon görev alanıyla ilgili faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, sivil toplum örgütleri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının çalışmalarından yararlanabilir.

Komasyon gerekli gördüğünde uygun bulacağı uzmanların bilgisine başvurabilir, Ankara dışında da çalışabilir.

Komisyunun çalışma usul ve esasları

MADDE 5- Kadın Erkek Eşitliği Komyonu üye tam sayısının en az üçte biri ile toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir; ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tam sayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz.

Komasyon yıllık faaliyet ve değerlendirme raporunu Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunar. Bu rapor, Danışma Kurulunun görüş ve önerisi ile Genel Kurul gündemine alınabilir ve üzerinde görüşme açılabilir.

Komasyon raporu, Başbakanlık ve ilgili bakanlıklara Başkanlıkça gönderilir.

Komasyon Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca kendisine havale olunan başvurularla ilgili, başvuru sahibine, yapılan işlem ve başvurunun sonucu hakkında havale tarihinden itibaren en geç üç ay içinde bilgi verir.

Komasyon çalışmaları ile ilgili olarak, yurt içi ve yurt dışı görevlendirmelere ait giderler, Komasyon kararı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının onayı ile 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesinden karşılanır.

(İstanbul Milletvekili Nimet Çubukçu ve
25 Milletvekilinin Teklifi)

Uygulanacak İÇTÜZÜK

MADDE 6- Fırsat Eşitliği Komisyonu çalışmalarında, bu kanunda açıklık olmayan hallerde Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü hükümleri uygulanır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü gereğince komisyonlar üzerinde haiz olduğu denetleme yetkisi bu Komisyon için de geçerlidir.

GEÇİCİ MADDE 1- Siyasi parti grupları; Fırsat Eşitliği Komisyonu üyeliklerine yapılacak ilk seçimler için adaylarını, bildirirler.

Fırsat Eşitliği Komisyonunun ... nci dönemde ... devre için yapılacak üye seçimleri diğer komisyonlarla birlikte yapılır.

Yürürlük

MADDE 7- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 8- Bu kanun hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Bakanlar Kurulu yürütür.

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Uygulanacak İÇTÜZÜK

MADDE 6- Kadın Erkek Eşitliği Komisyonunun çalışmalarında, bu kanunda düzenleme olmayan hallerde Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü hükümleri uygulanır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü gereğince komisyonlar üzerinde haiz olduğu denetleme yetkisi bu Komisyon için de geçerlidir.

GEÇİCİ MADDE 1- Siyasi parti grupları Kadın Erkek Eşitliği Komisyonu üyeliklerine yapılacak ilk seçimler için adaylarını Kanunun kabulünü izleyen bir hafta içinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bildirirler. Bu üyeler Türkiye Büyük Millet Meclisinin 23 üncü döneminin sonuna kadar görev yaparlar.

Yürürlük

MADDE 7- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 8- Bu kanun hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Bakanlar Kurulu yürütür.

